

Concurrentie op vee voedermarkt

Verschuiving voedermarkt: aanbod energie schaarser, aanbod eiwit relatief ruimer

Nevenproducten uit de graan-, aardappel- en suikerverwerkende industrie krijgen in de veehouderij een waardevolle toepassing als veevoeder. Volgens diervoederleverancier Duynie is de veehouderij op korte termijn niet de enige afnemer van energierijke voedermiddelen.

Het aanbod van vochtrijke diervoeders is volgens de Agri-monitor van het LEI tussen 1994 en 2003 met 25 procent gestegen. Als verklaring noemt het LEI de toenemende welvaart, de verdere bewerking van voedingsmiddelen en een groei in het aantal kant-en-klaarmaaltijden. De varkenshouderij en de melkveehouderij nemen jaarlijks ruim vier miljoen ton producten af uit de graan-, aardappel- en suikerverwerkende industrie (tabel 1). Jan Verhoeven, verkoopleider rundvee-sector bij de leverancier van vochtrijke diervoeders Duynie, ziet ontwikkelingen die het aanbod van energierijke producten binnen twee jaar onderdrukken. 'Ik verwacht naar de toekomst toe een beperkt aanbod van mais, aardappelproducten en tarwe. Op de eerste plaats daalt het

maisareaal tien procent door de derogatie; dit verlaagt het aanbod van energie uit mais. Daarnaast leggen de producenten van bio-ethanol en de opkomst van vergisters een claim op het aanbod van energierijke producten. Op dit moment staan er 18, over anderhalf jaar staan er in Nederland grofweg 100 vergisters. Wil je het rendement van een vergister omhoogbrengen, dan heb je energie nodig in de vorm van zetmeel, suiker of vet', vertelt Verhoeven.

Hij verwacht dat deze toepassingen gaan concurreren met de veehouderij en voorziet derhalve een prijsverhoging voor energierijke producten, terwijl de traditionele krapte aan eiwit verdwijnt. 'Bij de productie van bio-ethanol ontstaat een eiwitrijke reststroom van tarwegistconcentraten. Dit product is bruikbaar als eiwitbron in de veevoeding. Daarom worden eiwitrijke grondstoffen relatief goedkoper.'

Jan Verhoeven: 'Opkomst vergisters beïnvloedt aanbod energierijke producten'

Gert Jan van Noortwijk, voorzitter van het Comité van Graanhandelaren, verwacht dat de EU-doelstelling om in 2010 5,75 procent van de benzine uit biobrandstof te laten bestaan rond 2008 effect heeft op de markt. 'De prijsontwikkeling van grondstoffen wordt dan sterker bepaald door de vraag naar biobrandstoffen.'

Economie in optima forma

De Overleggroep Producenten Natte Veevoeders (OPNV) verwacht nog niet dat de marktontwikkeling zo'n vlucht gaat nemen. Secretaris Wim Thielen beschouwt de diervoederindustrie als vrije economie in optima forma: 'Er bestaat altijd een wisselwerking tussen mengvoer en natte veevoeders. Bij hoge mengvoerprijzen zoekt een boer alternatieven. Voor de suikerindustrie is het dan bijvoorbeeld aantrekkelijk om perspulp af te zetten in plaats van de pulp te drogen.' Thielen kan zich wel voorstellen dat het aanbod van energierijke bijproducten krimpt als er een serieuze vraag ontstaat door bio-ethanolproductie of mestvergisters, maar de kans acht hij klein: 'Landbouwproducten kennen achtereenvolgens vijf bestemmingen: voedsel voor de mens, voeding voor het dier, energiewinning, compostering en verbranding. Mijn ervaring is dat het economisch rendement dezelfde rangorde volgt. Bovendien zijn vergisters afhankelijk van subsidie.' Thielen verwacht niet dat energierijke

Geen tekort aan perspulp ondanks nieuw suikerbeleid

Ondanks hervormingen van het suikerbeleid zal er volgens diervoederleverancier Duynie, dochter van Cosun (Suikerunie en Aviko), geen schaarste ontstaan aan perspulp. 'Hoewel het areaal dit jaar 10 tot 15 procent afneemt, verwacht ik geen tekort', zegt verkoopleider Jan Verhoeven. 'Bietenpulp kan verwerkt worden tot zowel droge pulp als perspulp, daar kunnen we in sturen. Als de vraag naar perspulp vanuit de veehouderij aantrekt, is het economisch aantrekkelijker om perspulp te maken.'

De EU biedt suikerfabrieken een saneringsmogelijkheid via een opkoopregeling. Geert Sikken, directeur landbouwkundige afdeling Suikerunie, ziet dit vooral gebeuren in regio's waar de marges op bietenteelt het laagst zijn, zoals in Italië en delen van Scandinavië. In Nederland en Vlaanderen zullen akkerbouwers bieten blijven telen. 'Het enige verschil is dat Vlaamse telers vaak gemengde bedrijven hebben en een evenredig deel aan pulp terug kunnen kopen van de suikerfabriek. In Nederland zijn akkerbouwers meer gespecialiseerd.'

producten lucratiever afgezet kunnen worden voor energiewinning dan als bijproduct in de veevoeding. 'Bio-energie kan alleen bestaan dankzij de toeslag op groene stroom en kan nog niet één op één concurreren met traditionele energie. Voor de productie van bio-ethanol heb je beter verteerbare producten nodig, zoals tarwezetmeel of aardappelzetmeelbronnen. Die gaan in het algemeen naar de varkenssector; concurrentie voor de voedermarkt verwacht ik eerder bij de varkenssector dan bij de rundvee-sector.' Jan Bolhuis, onderzoeker bij het Landbouw Economisch Instituut (LEI), is eveneens terughoudend in zijn prognoses. 'De

grootste ethanolinstallatie staat in Sas van Gent, waar alcoholproducent Nedalco op dit moment een paar honderd ton tarwezetmeel verwerkt voor voedingsmiddelenbedrijf Cargill. Maar vergeet niet dat een bio-ethanolproducent ook let op de inkoopprijs van zijn grondstoffen. Niemand start een fabriek op voor een schaarse grondstof.' Van Noortwijk stelt dat de productie van biobrandstoffen uiteindelijk afhangt van de olieprijs: 'Bij 50 dollar per vat ruwe olie is bio-ethanolproductie niet interessant, bij 120 dollar wel.'

Tijmen van Zessen

Tabel 1 – Nederlandse afzet van vochtrijke voedermiddelen (bron: OPNV)

product	2000	2001	2002	2003	2004	2004
graanverwerkende industrie	1.961.500	2.125.800	2.246.000	1.995.000	2.021.000	
tarwezetmeel	1.153.500	1.316.800	1.422.000	1.264.000	1.300.000	0
bierbostel	560.000	536.000	513.000	491.000	473.000	90
verse maisgluten	130.000	150.000	160.000	133.000	98.000	95
biërgist	111.000	111.000	146.000	102.000	145.000	0
graanspoeling	7.000	12.000	5.000	5.000	5.000	90
aardappelverwerkende industrie	1.395.000	1.388.000	1.220.000	1.336.000	1.314.000	
aardappelstoomschillen	569.600	562.000	580.000	638.000	666.000	10
aardappelpersvezel e.a.	385.000	388.000	332.000	360.000	325.000	100
aardappelsnippers	—	139.000	124.000	138.000	153.000	100
voorgebakken frites	—	31.000	47.000	47.000	47.000	0
aardappelzetmeel	—	132.000	102.000	100.000	68.000	20
div. aardappelproducten	440.400	136.000	35.000	53.000	55.000	50
suikerindustrie	610.000	670.000	654.000	827.000	633.000	
perspulp	610.000	615.000	625.000	773.000	576.000	95
combi/boerenpulp/bietenpuntjes	—	55.000	29.000	54.000	57.000	100

Koepad

Op zijn boerderij 'Fennor' in het Ierse Slane is op 84-jarige leeftijd overleden Hendrik (Henny) Heemskerk. De boerenzoon uit Asperen was vooral actief in de paardenhandel. Hij deed veel en goede zaken met Oost-Europese landen en hij leverde paarden aan het koningshuis. Toen hij in 1963 bij Herwijnen zijn nieuwe boerderij 'De Laar' betrok, werd die geopend door prins Bernhard.

Henny Heemskerk, maar vooral zijn vrouw Hilly den Engelsen, was ook zeer betrokken bij de rundveefokkerij. Hij kocht voor zijn nieuwe bedrijf eerst Friese koeien, later schakelde hij over op Noord-Hollands bloed. In 1969 importeerde hij als eerste Nederlander buitenlandse zwartbonten: British Friesians. De Herovinafokkerij van Heemskerk genoot in die jaren een grote belangstelling en Heemskerk werd be-

Henny Heemskerk

noemd als erelid van het Britse stamboek. Vooral op de keuringen in Hoor naar waren de koeien jarenlang succesvol, al moesten ze naderhand de Holsteins uit sommige andere bedrijven voorrang verlenen. In 1991 vestigde het echtpaar Heemskerk zich op de boerderij in Ierland. 'Sir Henry', koopman, boer en gentleman, is in Asperen begraven.